

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Komparace čarodějnice u Geralda Gardnera a současných autorů
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Adéla Hromádková**
Osobní číslo: **H19441**
Studijní program: **B0221A100008 Religionistika**
Specializace: **Religionistika**
Téma práce: **Komparace čarodějnice u Geralda Gardnera a současných autorů**
Zadávající katedra: **Katedra filosofie a religionistiky**

Zásady pro vypracování

Vymezení novopohanského náboženského hnutí Wicca skrz důraz na komparaci vnímání čarodějnice u jejího zakladatele Geralda Gardnera a novodobých autorů.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- CUNNINGHAM, Scott. *Wicca: magie, rituály, rady: pokročilé praktické instrukce pro samostatné poutníky na cestách Wiccy*. Olomouc: Fontána, c2007. ISBN 978-80-7336-400-7. (Origin.: Living wicca: Llewellyn Publications, 1993)
- CUNNINGHAM, Scott. *Cunningham's book of shadows: the path of an American traditionalist*. Woodbury, Minn.: Llewellyn Publications, 2009. ISBN 978-07-3871-914-6.
- GARDNER, Gerald. *The meaning of witchcraft*. Boston: Red Wheel Weiser Conari, 2004. ISBN 15-7863-309-5.
- GARDNER, Gerald Brosseau. *Moderní čarodějníci*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2009. Brány poznání. ISBN 978-80-247-3218-3. (Origin.: Witchcraft today: Various, 1954).
- HOWARD, Michael. *Modern Wicca: a history from Gerald Gardner to the present*. Woodbury, Minn.: Llewellyn Publications, 2010. ISBN 978-07-3871-588-9.
- GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Západní esoterické tradice*. Praha: Grada, 2011. Mysterion (Grada). ISBN 978-80-247-3143-8.
- HUTTON, Ronald. *Triumph of the Moon: A history of modern Pagan Witchcraft*. Second edition. Oxford: Oxford University Press, 2001, 512 s. New Ed edition. ISBN 01-9285-449-6. (Origin.: 1999)

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Helena Dyndová, Ph.D.

Katedra filosofie a religionistiky

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2022**

---

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

děkan

Mgr. Ondřej Krása, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci s názvem „Komparace čarodějnice u Geralda Gardnera a současných autorů“ vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnici Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 25. března 2023

Adéla Hromádková v.r.

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Mgr. Heleně Dyndové, Ph.D. za vedení mé práce, za její cenné rady a podporu, kterou mi poskytla. Děkuji své sestře Elišce, že při mně po celou dobu psaní stála. Dále bych ráda poděkovala Martinu Ruffrovi, který mi byl velkou oporou nejen při psaní této práce, ale také při celém studiu.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je komparace postavy čarodějnice u zakladatele hnutí Wicca, Geralda Bosseau Gardnera a současných autorů. Základní otázka této práce je: jak se chápání postavy čarodějnice změnilo od založení Wiccy až do dnešní doby? Wicca je zařazena do alternativní spirituality, konkrétně do novopohanství. V práci je pojednáno o životě Geralda Gardnera. Následně je i představeno hnutí Wicca. Je zmíněn historický rámec, božstvo, rituální praxe, coven a různé tradice Wiccy. Nakonec je provedena komparace pěti současných autorů, kteří o Wicce pojednávají.

Klíčová slova

Wicca, Gerald Gardner, novopohanství, čarodějnice, čarodějnictví

Title

Comparison of the Witch in Gerald Gardner and Contemporary Authors

Annotation

The aim of this bachelor thesis is to compare the portrayal of witches in the Wicca movement founded by Gerald Bosseau Gardner with those of contemporary authors. The research question goes as follows: How has the understanding of witches evolved from the foundation of Wicca to the present day? Wicca is classified as a significant movement in the broad stream of alternative spirituality, specifically neopaganism. Both Gerald Gardner's life and the history of the Wicca movement will be discussed. The historical background, deities, ritual practise, covens, and some traditions of Wicca will be mentioned. Finally, a comparison of five contemporary authors who write about Wicca will be presented.

Keywords

Wicca, Gerald Garner, neopaganism, witch, witchcraft

Obsah

Úvod.....	8
Metodologie a terminologie.....	10
1. Alternativní spiritualita	13
1.1. Kořeny alternativní spirituality	13
1.1.1. Romantismus	13
1.1.2. Helena Petrovna Blavatská a Theosofická společnost	14
1.1.3. 60. léta 20. století.....	16
2. Gerald Gardner.....	19
3. Wicca	23
3.1. Problematika původu.....	23
3.2. Základní charakteristika hnutí.....	25
3.2.1 Božstvo a pojetí smrti.....	25
3.2.2. Oltář a rituály	26
3.2.3 Coven a sabat.....	27
3.2.4 Tradice Wiccy.....	28
4. Pojetí čarodějnice	29
4.1. Pojetí čarodějnice u vlivných autorů	29
4.2. Komparace čarodějnice	30
4.2.1. Zasvěcení čarodějnice do Wiccy	30
4.2.2. Nutnost covenu	33
4.2.3. Rituální praxe čarodějnic	34
4.2.4. Pojmenování Boha a Bohyně.....	35
4.2.5. Ženské postavení ve Wicce.....	36
Závěr	38
Bibliografie.....	40

Úvod

Bakalářská práce si dává za cíl porovnat vnímání postavy čarodějnice u zakladatele hnutí Wicca a novodobých autorů, píšících o Wicce. Základní otázka zní: Jak se změnilo vnímání čarodějnice od roku 1954, kdy byla vydána první kniha Geralda Bosseu Gardnera o Wicce, až do dnešní doby?

Wicca je jedním z nejrozšířenějších hnutí moderního pohanství.¹ I přesto může hnutí v lidech vyvolávat rozporuplné pocity. Jedná se o dynamické hnutí, které může být svojí flexibilitou velmi atraktivní. Volba tématu byla ovlivněna mým zájmem o pojem čarodějnice, který je dnes hojně využíván. Pro tuto práci jsem se rozhodla pojem převzít z konkrétního hnutí, jímž je novopohanské hnutí Wicca.

Wicca se řadí mezi hnutí alternativních spiritualit, konkrétně do novopohanství. V první kapitole bude tudíž naznačen historický rámec alternativní spirituality. Vzhledem k tomu, že historie alternativní spirituality je rozmanitá, popíšu pouze několik historických epoch, které ovlivnily jak alternativní spiritualitu, tak Wiccu. V práci také objasním, jak nahlížet na novopohanství, kam se řadí Wicca.

Následně budou představeny základní informace o zakladateli hnutí, Geraldovi Bosseu Gardnerovi. Hlavní důraz bude kladen na jeho život a okolnosti vzniku Wiccy. Bude přiblíženo, jak při své práci v Malajsii navázal kontakty s domorodými obyvateli a měl možnost poznat jejich spiritualitu. Dále bude prozkoumáno jeho údajné zasvěcení do Wiccy a budou představeny osoby, které ovlivnily jeho názory, jako byl například Aleister Crowley.

Wicca představuje komplexní systém s vlastní kosmologií, rituály a každodenní praxí. Proto budu v této práci prezentovat základní myšlenky tohoto hnutí. V kapitole věnované Wicce bude připomenuta problematičtá historie tohoto hnutí, tj. debata o době jeho vzniku. V podkapitole zabývající se božstvím a pojetím smrti budou upřesněny aspekty spojené s uctíváním Boha a Bohyně a přístupem k reinkarnaci jakožto konci života. Uctívání bohů je tradičně prováděno prostřednictvím rituálů odehrávajících se na oltáři, proto bude představena i rituální praxe spojená s těmito zvyklostmi. Dále bude podrobně popsána wiccanská skupina, známá jako coven, která slaví svátky nazývané sabaty. Nakonec budou uvedeny některé z tradic Wiccy, neboť od doby Gardnera se Wicca rozdělila na několik samostatných tradic.

Po stručném úvodu do problematiky Wiccy bude věnována pozornost postavě čarodějnice a provedena komparace mezi názory Geralda B. Gardnera a moderními autory

---

¹ Cowan, Douglas E. a David G. Bromley. Vojtíšek, Zdeněk, ed. *Sekty a nová náboženství*. Praha: Grada, 2013. s. 165.

Wiccy v pěti klíčových tématech, která se týkají každodenního života wiccana. Konkrétně se jedná o zasvěcení do Wiccy i do samotného covenu. Navázáno bude tím, zda je nutné, aby wiccan praktikoval Wiccu v covenu, případně zda může praktikovat Wiccu sám. Pro wiccany je zásadní rituální praxe, která bude také popsána. Tato rituálnípraxe ve Wicce úzce souvisí s uctíváním Boha a Bohyně a s jejich pojmenováním. Jako poslední, páté téma, bude nahlíženo na ženské postavení ve Wicce.

Metodologie a terminologie

V první části této práce, tedy v části o alternativní spiritualitě, jsem vycházela z několika zdrojů. Historické kořeny alternativní spirituality, které přímo ovlivnily také Wiccu, jsem čerpala z myšlenek akademika Ronalda Huttona, které uvádí v publikaci *Triumph of the Moon*.² Důležité je zde poznamenat, že tato publikace byla hojně využívána při psaní celé práce. Co se týče historie alternativní spirituality, čerpala jsem i ze skript religionistky Zuzany Marie Kosticové: *Současná alternativní spiritualita*.³ Pro propojení romantismu a alternativní spirituality jsem využila myšlenky Paula Heelase z jeho publikace *Spiritualities of life*.⁴

V části o Geraldovi B. Gardnerovi jsem se nechala inspirovat jak z Huttona, tak z knihy *Wicca: History, Belief, and Community in Modern Pagan Witchcraft*, kterou sepsal akademik Ethan Doyle White.⁵ Vycházela jsem také z esoterního spisovatele Michaela Howarda a jeho knihy *Modern Wicca: a history from Gerald Gardner to the present*.⁶

Ve třetí kapitole, která se zabývá Wiccou, jsem hlavně využívala knihu Geralda B. Gardnera *Moderní čarodějnictví*.⁷ Následně jsem vybrala dva hlavní autory a těmi jsou Scott Cunningham a Raymond Buckland. Amerického spisovatele Scotta Cunnighama jsem vybrala ze dvou důvodů. Prvním je, že jeho knihy jsou populární a dobře prodávané jak v České republice, tak ve Spojených Státech. Druhým důvodem je jeho velký přínos pro samostatné a začínající wiccany. Ve svých knihách se zaměřuje na praxi samostatného wiccana, který není součástí covenu.⁸ Raymonda Bucklanda jsem vybrala jako druhého velmi vlivného autora, jehož knihy jsou mezi wiccany populární. Se svojí ženou rozšířili vliv gardneriánské tradice Wiccy do USA a založili vlastní tradici Wiccy Seax-wica.⁹

Základním pilířem této práce je komparace postavy čarodějnice. Pro komparaci bylo čerpáno z již zmíněné knihy Geralda Gardnera *Moderní čarodějnictví*. Následně bylo vybráno

---

² Hutton, Ronald. *Triumph of the Moon: A History of Modern Pagan Witchcraft*. Second edition. Oxford: Oxford University Press, 2001.

³ Kosticová, Zuzana Marie. *Současná alternativní spiritualita: vznik, vývoj a základní rysy, skripta pro kurz „Náboženství v postmoderní společnosti“*. Praha: HTF, 2020.

⁴ Heelas, Paul. *Spiritualities of Life: New Age Romanticism and Consumptive Capitalism*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2008.

⁵ White, Ethan Doyle. *Wicca: History, Belief, and Community in Modern Pagan Witchcraft*. Eastbourne: Sussex Academy Press, 2016.

⁶ Howard, Michael. *Modern Wicca: A History from Gerald Gardner to the Present*. Woodbury, Minn.: Llewellyn Publications, 2009.

⁷ Gardner, Gerald Brousseau. *Moderní čarodějnictví*. Praha: Grada, 2009. Brány poznání. (Origin.: *Witchcraft today*: Various, 1954).

⁸ Více bude vysvětleno v kapitole 4.2.2. Nutnost covenu.

⁹ White. *Wicca*. s. 43.

pět dalších autorů.¹⁰ Výběr autorů se skládal z průzkumu českých internetových knihkupectví a dvou internetových stránek, které o Wicce hovoří. Zároveň je nutno poznamenat, že součástí průzkumu byla komunikace s oficiální internetovou stránkou <https://wicca.cz/>. Komunikace probíhala přes jejich facebookový profil. Položila jsem jim otázku, jaké knihy by měl začátečník ve Wicce přečíst. Odpověděli mi: Ronald Huttona a *Triumph of the Moon*; Scotta Cunninghama a jakékoli jeho knihy, hlavně ty, které mluví o Wicce obecně.¹¹ Dále byly doporučeny knihy od Raymonda Bucklanda.

Následně byl vyhotoven průzkum na internetových stránkách Knihy Dobrovský, Luxor, Megaknihy a KOSMAS.¹² A dvě internetové stránky, které o Wicce mluví, kterými jsou Eferrit a Kolovrat – Pohanská společnost.¹³ Na internetových knihkupectvích jsem hledala nejprodávanější knihy. S ohledem na všechny výše zmíněné zdroje se naskytlo pět knih, které se na stránkách opakovaly, a právě z těch byla komparace vyhotovena. Konkrétně se jedná o:

1. amerického spisovatele a zakladatele hnutí Seax-wica Raymonda Bucklanda: *Velká kniha čarodějnictví a magie*

2. vlivného wiccana, který sepsal mnoho knih o Wicce Scotta Cunninghama: *Keltská přírodní magie*¹⁴ a *Wicca: magie, rituály, rady: pokročilé praktické instrukce pro samostatné poutníky na cestách Wiccy*¹⁵

3. moderní praktikující wiccanu, která je na samostatné cestě čarodějnice Cassandru Easonovou: *WICCA a jak jí rozumět. Úvod do umění čarovat*.¹⁶

4. českého spisovatele a wiccana, popisujícího reálnou zkušenost s moderním covenem Jakuba Achrrera: *Wicca: První zasvěcení*¹⁷

5. a psychologa a druida Philipa Carr-Gomma: *Magie druidů a wiccanů*.¹⁸

---

¹⁰ I přesto, že autorů píšících o Wicce je velké množství, hlavním důvodem pro výběr pěti autorů byl průzkum, kde se právě tito autoři opakovali.

¹¹ Tím byly myšleny jeho dvě knihy: *Keltská přírodní magie: Wicca*. Olomouc: Fontána, 2002. a *Wicca: magie, rituály, rady: pokročilé praktické instrukce pro samostatné poutníky na cestách Wiccy*. Olomouc: Fontána, 2007.

¹² <https://www.knihydobrovsky.cz/>, <https://www.luxor.cz/>, <https://www.megaknihy.cz/>, <https://www.kosmas.cz/>

¹³ <https://cs.eferrit.com/13-knihy-kazde-wiccan-by-mel-cist/>, <https://kolovrat.pohanskaspolecnost.cz/>

¹⁴ Cunningham, Scott. *Keltská přírodní magie: Wicca*. Olomouc: Fontána, 2002.

¹⁵ Cunningham, Scott. *Wicca: magie, rituály, rady: pokročilé praktické instrukce pro samostatné poutníky na cestách Wiccy*. Olomouc: Fontána, 2007.

¹⁶ Easonová, Cassandra. *Wicca a jak jí rozumět: úvod do umění čarovat*. Praha: Euromedia Group, 2019.

¹⁷ Achrer, Jakub. *Wicca: první zasvěcení*. Praha: Volvox Globator, 2005.

¹⁸ Carr-Gomm, Philip. *Magie druidů a wiccanů: druidcraft*. Olomouc: Fontána, 2008.

Důvodem hledání těchto knih byla otázka: Jaké knihy má možnost najít nový adept, který chce začít Wiccu v Česku provozovat? Také kvůli tomu byly využity dvě internetové stránky o Wicce.

Co se týče terminologie, daná práce si nedává za úkol vysvětlit pojem *čarodějnice*. I přesto, že ne každá čarodějnice je wiccanem, tento termín je použit v souladu se všemi autory, o kterých práce pojednává. Primárně v komparativní části je pojem čarodějnice používán ve stejném smyslu, jako „praktikující wiccan“. Čarodějnice z anglického *witch* je označením pro muže i ženy. Stejně je využíván pojem *čarodějnictví*. I přesto, že čarodějnictví může mít mnoho významů, není cílem této práce přiklánět se k jednomu z nich, případně pojem vysvětlovat. Pojem je využíván tak, jak ho užívají autoři, o kterých je pojednáváno.

1. Alternativní spiritualita

V této kapitole bude pojednáno o alternativní spiritualitě, do které spadá hnutí Wicca. Řadí se pod novopohanství, které je součástí alternativní spirituality.¹⁹ Bude představena historická kontinuita alternativní spirituality, která s Wiccou přímo souvisí. Pro výběr historických etap bylo čerpáno z knihy *Triumph of The Moon* od historika Ronalda Huttona.²⁰ Inspirace byla také čerpána ze skript Zuzany Marie Kosticové: *Současná alternativní spiritualita: Vznik, vývoj a základní rysy*.²¹

1.1. Kořeny alternativní spirituality

Alternativní spiritualita má kořeny ve velkém množství směrů a historických epoch. S přihlédnutím k Huttonovi a tématu této práce budou zmíněny čtyři základní historické epochy. Bude pojednáno o romantismu; Heleně Petrovně Blavatské, jakožto spoluzakladatelce Theosofické společnosti; historickém rozmachu alternativní spirituality v šedesátých letech dvacátého století, a nakonec o novopohanství.

1.1.1. Romantismus

Na alternativní spiritualitu měl velký vliv romantismus, kterému se věnoval sociolog Paul Heelas ve své knize *Spiritualities of Life*.²² Romantismus vnesl do alternativní spirituality důraz na kreativitu, svobodu, individualitu a opětovné spojení s přírodou. Dalšími důležitými body romantismu jsou holismus nebo jedinečná spirituální zkušenost každého člověka.²³

Romantismu v alternativní spiritualitě se věnoval sociolog Paul Heelas, který alternativní spiritualitu nazývá spiritualitou života. U tradentů, které zkoumal, vnímá opozici mezi spiritualitou života a spiritualitou, která má transcendentního Boha, jednajícího mimo tento svět. Vnímá Boha jako někoho, kdo není s tímto světem přímo spojen, ale může ho ovládat. Bez tohoto Boha by dané náboženství nemohlo existovat a fungovat.²⁴ U spiritualit života dává důraz na individualitu jedince, který musí jednat a transformovat kvalitu svého

---

¹⁹ O tom, zda je novopohanství součástí alternativní spirituality, vedou někteří odborníci debaty. Zuzana Kosticová ve skriptech *Současná alternativní spiritualita*. s. 63 zmiňuje, že novopohanství má specifické rysy, které ji od alternativní spirituality oddělují. Odkazuje se na Wouter Hanegraffa, který se v knize *New Age religion and Western culture*. Leiden: Brill, 1996. s. 79. přiklání k tomu, že i přes určité rozdílné prvky s tímto termínem zachází jako s alternativní spiritualitou.

²⁰ Hutton. *Triumph of the Moon*. Hutton v této publikaci pracuje primárně s historií pohanství a novopohanství. Z jeho knihy byla využita primárně témata, která se slučují s alternativní spiritualitou a novodobým pojetím Wiccy.

²¹ Kosticová, Zuzana Marie. *Současná alternativní spiritualita: vznik, vývoj a základní rysy*, 2020.

²² Heelas, Paul. *Spiritualities of life: new age Romanticism and consumptive capitalism*, 2008.

²³ Heelas. *Spiritualities of life*. s. 34-40.

²⁴ Tamtéž, s. 27-28.

života.²⁵ Spiritualitu chápe jako všudypřítomnou ve světě i v lidech. Tradenti ji mohou prožívat pouze skrze vlastní zkušenost, která je nejsilnější právě díky tomu, že je jedinečná.²⁶

Důležité je zde zmínit, že alternativní spiritualitou je prostoupen koncept holismu, tedy koncept univerzality, který říká, že je spolu vše propojeno. V Heelasově pojetí holismu se dá rovněž najít koncept těla-mysli-ducha (body-mind-spirit). Tento koncept poukazuje na holistické propojení člověka. Pokud není v pořádku jedna jeho část, může to mít vliv na zdraví dalších dvou částí.²⁷ Jako jeden z hlavních rysů holismu je ne-holistické uvažování, převážně dualismus a redukcionismus.²⁸ Holismus v alternativní spiritualitě striktně neodmítá dualismus, ale spíš nastoluje rovnovážný vztah mezi oběma póly.²⁹ Nastolení tohoto vztahu je možné pozorovat i ve Wicce. Ta dává důraz na rovnovážný vztah Boha a Bohyně, kteří mají být uctíváni společně a není žádoucí mezi nimi dělat rozdíly.³⁰

Romantismus se do Wiccy promítl důrazem na spojení s přírodou. Wiccan Scott Cunningham spojení s přírodou popisuje následovně:

[...] jádrem víry Wicca [je] radostné spojení s přírodou. Země je projevem božské energie. Chrámy Wiccy se stávají louky poseté květy, lesy, pláže a pouště. Když je stoupenec Wiccy venku, on či ona je vlastně obklopen posvátností, podobně jako je křesťan, když vstoupí do kostela nebo katedrály.³¹

1.1.2. Helena Petrovna Blavatská a Theosofická společnost

Velmi významným směrem byla theosofie v pojetí Theosofické společnosti, kterou založila Helena Petrovna Blavatská a právník Henry Steel Olcott v New Yorku roku 1875. V roce 1859

---

²⁵ Tamtéž, s. 28.

²⁶ Tamtéž, s. 27.

²⁷ Tamtéž, s. 34. Příkladem Heelas dává více, jedním z nich je učitelka jógy Gill Green, která se o propojení těla-mysli-ducha snaží pomocí jógy.

²⁸ Hanegraaff. *New Age religion and Western culture*. s. 119. Hanegraaff upřesňuje: „The main forms of dualism for which the New Age movement tries to develop holistic alternatives are: 1. The fundamental distinction between Creator and creation, ... Reductionism is a more recent development, associated with the scientific revolution and the spirit of modern rationalism. Its main forms are: 1. The tendency to fragmentation, which treats organic wholes as mechanisms that can be reduced to their smallest components and then explained in terms of the latter...“

²⁹ Kostíková. *Současná alternativní spiritualita*. s. 39. Zuzana Kostíková zde ukazuje, že holismus sám sebe v alternativní spiritualitě chápe jako nonbinární. Tedy že odmítá binarity muž-žena, atd. ale upozorňuje, že ve skutečnosti je alternativní spiritualita binární, ale dává důraz na to, aby si oba protipóly byly rovny.

³⁰ U Wiccy ovšem najdeme čistě ženská hnutí zaměřená na uctívání pouze Bohyně jako je například Dianická Wicca (více o ní bude pojednáno v kapitole 3.2.4. Tradice Wiccy a 3.2.5. Ženské postavení ve Wicce). Většina autorů ovšem takové rozdělení nepodporuje a dává důraz na to, aby wiccané vzdávali hold jak Bohyni tak Bohu. Raymond Buckland v knize *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Praha: Euromedia, 2017. s. 27, říká, že snaha o uctívání pouze Bohyně pramení z nesouhlasu uctívání maskulinního křesťanského Boha. Čarodějnice chtějí vyrovnat tuto nerovnováhu a uctívají pouze Bohyni, ale tím nerovnováhu opět nastolují.

³¹ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 17.

vydal Charles Darwin svoji nejnámější knihu *O původu druhů*, kde ukázal své teorie o přírodním výběru. Tato teorie měla za následek nedůvěru k biblickému vysvětlení vzniku světa a smysl lidské existence nebyl jasný jako dřív. V této době, kdy lidé začali pochybovat o smyslu života, přišla Blavatská, upravila tehdejší vědecké myšlenky a obnovila myšlenku teosofie, která dokázala člověku dát a vysvětlit smysl v životě.³²

Helena Petrovna Blavatská (1831-1891) se narodila na dnešním území Ukrajiny. Již od dětství se setkávala s parapsychologickými jevy a potkala mnoho osobností, které inklinovaly k esoterismu.³³ V sedmnácti letech se provdala za Nikifora Blavatského, ale na svatební cestě utekla a začala cestovat po světě, kde poznávala okultní praktiky.³⁴ Blavatská se na svých cestách stala součástí několika tajných společností, která vznikla v 18. století.³⁵

Po svých cestách se usídlila v USA, kde roku 1875 začala psát dvou svazkovou knihu *Odhalená Isis (Isis Unveiled: A Master-Key to Mysteries of Ancient and Modern Science and Theology)*,³⁶ ve které encyklopedicky sepisovala vše, co se naučila na svých cestách. Jak uvádí Goodrick-Clarke, psala o starověkých náboženstvích, filosofii, mytologii a vědě, esoterních formách křesťanství, výkladech kabaly, výkladech o tajných společenstvích a dalších.³⁷ Jedním z témat je i pohanství, díky tomu ji Hutton bere jako velmi důležitou historickou postavu v návaznosti na Wiccu.

Dle Goodrick-Clarka společným motivem všech témat, které Blavatská sepsala, je dávná mudrcská tradice. Blavatská věřila, že základem všech náboženství je univerzální náboženství, které znali staří indičtí učenci.³⁸ Dle její interpretace má každé náboženství stejný základ, kterým je velká pravda a časem všechna náboženství ustoupí před tímto univerzálním věděním.³⁹

Blavatská jako zapisovatelka a Olcott jako prezident založili Theosofickou společnost, která měla za úkol prakticky zkoumat okultní přírodní síly.⁴⁰ Historik Philip Jenkins ve svém

---

³² Goodrick-Clarke, Nicholas. *Západní esoterické tradice*. Praha: Grada, 2011. Mysterion. s. 189.

³³ Esoterismus je použit jako termín, který značí tajné společenství pouze pro zasvěcené. Západní esoterismus byl brán jako odmítnuté vědění. Kosticová. *Současná alternativní spiritualita*. s. 24. V knize od Nicholase Goodrick-Clarkea. *Západní esoterické tradice*. s. 17, je zmíněno, že v esoterismu najdeme magii, astronomii i okultismus. V dnešní době se esoterismus jako odmítnuté vědění nepovažuje. Více o historii esoterismu v knize od Goodrick-Clarkea.

³⁴ Goodrick-Clarke. *Západní esoterické tradice*. s. 189.

³⁵ Hanegraaff. *New Age religion and Western culture*. s. 452.

³⁶ Blavatsky, Helena Petrovna. *Isis Unveiled: A Master-Key to Mysteries of Ancient and Modern Science and Theology*. 1877.

³⁷ Goodrick-Clarke. *Západní esoterické tradice*. s. 193.

³⁸ Tamtéž, s. 193.

³⁹ Tamtéž, s. 194.

⁴⁰ Tamtéž, s. 195.

článku *False Prophets and Deluded Subjects: The Nineteenth Century* zmiňuje, že Theosofická společnost se primárně inspirovala hinduistickými a budhistickými myšlenkami, jako je například karma a reinkarnace.⁴¹ Zároveň byla předzvěstí dalšího dění, kterým byla 60. léta 20. století a rozmach alternativní spirituality.

1.1.3. 60. léta 20. století

Výrazným rozmachem alternativní spirituality byla kontrakultura 60. let 20. století v USA. Toto období se vyznačuje revolucí mladých lidí, kteří nesouhlasili s tím, jak vypadala americká společnost. Jak říká Kostičová:

Ta měla podobu generační revolty proti rodičům a proti atmosféře padesátých let, která byla upjatá, konzervativní, ostře pravicová, na vědecké rovině ateistická a na rovině společenské atmosféry hluboce zakořeněná v americkém protestantismu.⁴²

Kulturní hodnoty a chápání sebe sama se v 60. letech radikálně změnilo. V 50. letech se od lidí očekávalo, že se přizpůsobí pravidlům a normám, které byly ve společnosti dané, ovšem v 60. letech se tento postoj začal reformulovat. Mladí lidé se nechtěli těmto normám přizpůsobit, neboť se s nimi neztotožňovali.⁴³ Dušan Lužný se zde opírá o amerického sociologa Roberta N. Bellaha, který zastává názor, že situaci 60. let v USA ovlivnil kolaps dvou základních interpretací. První interpretací bylo biblické náboženství a druhou utilitární individualismus. Bellah popisuje tento rozpor v tom, že křesťanství si nárokuje národ, který je spojen láskou a vzájemnou pomocí, ale utilitární individualismus si nárokuje neutrální stát, ve kterém se jedinec snaží uspokojit své vlastní potřeby, což vede k celkovému blahu. Výsledkem střetu těchto dvou světů bylo hledání alternativy, která by interpretovala svět.⁴⁴

Lužný i sociolog Robert Wuthnow uvádějí, že právě toto hledání mělo za následek experimentování jak v osobním, tak ve veřejném životě. Změny byly v oblasti politiky, ekonomie, ale i v rodinných a sexuálních kruzích. Lidé se snažili propojit s přírodou a prohloubit vlastní vědomí. Právě v této oblasti se uplatňovalo užívání drog nebo meditace.⁴⁵

---

⁴¹ Jenkins, Philip. *False Prophets and Deluded Subjects: The Nineteenth Century*. in Dawson, ed. *Cults and New Religious Movements. A Reader*. Bodmin, Cornwall: Wiley-Blackwell, 2003. s. 83.

⁴² Kostičová. *Současná alternativní spiritualita*. s. 32.

⁴³ Heelas. *Spiritualities of life*. s. 48-49.

⁴⁴ Lužný, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. s. 31.

⁴⁵ Hanegraaff. *New Age religion and Western culture*. s. 11.

Hutton zmiňuje, že pohanské čarodějnictví bylo pro kontrakulturu 60. let živnou půdou, díky „alternativní archeologii“ (alternative archeology) a „pozemským záhadám“ (earth mysteries).⁴⁶ V tomto období hojně vnikala nová hnutí a také fenomény alternativní spirituality. Náleží do nich i novopohanství, do kterého dnes zařazujeme mimo jiné i hnutí Wicca.⁴⁷

1.2. Novopohanství

Novopohanství se vyznačuje snahou o znovuoživení starých pohanských tradic. Většina hnutí, které spadají pod novopohanství, sami sebe datují do předliterárních kultur.⁴⁸ Toto datování je typické i pro původní Wiccu, jejíž kořeny Gardner zasazoval až do doby kamenné.⁴⁹

Počátky novopohanství lze řadit do období života Geralda Bosseau Gardnera, zakladatele hnutí Wicca.⁵⁰ Wouter Hanegraaff popisuje novopohanství jako soubor hnutí, která věří, že když je křesťanství odsoudilo jako modlářství a pověry, tak odsoudilo hnutí, které bylo smysluplné a mělo ucelený a pevný náboženský světónázor.⁵¹ Tímto odsouzením novopohané ztratili kontakt s přírodou, ke které se chtějí vrátit.⁵²

Hnutí si proklamuje nárok být znovu uznáváno jako ucelený systém. Věří, že je nutné, aby se lidé opětovně spojili s přírodou. Hanegraaff uvádí, že věřící považují ekologickou krizi za důsledek ztráty pohanské moudrosti.⁵³ Novopohanství má snahu o rozvíjení regionálních náboženských tradic, protože věří, že nemá smysl vymýšlet náboženství, které by bylo univerzální.⁵⁴

Hanegraaff se zabývá otázkou, zda novopohanství může spadat do nových náboženských hnutí. Představuje zde názory několika badatelů, například Aidana A. Kellyho, který se přiklání k názoru, že novopohanství do nových náboženských hnutí nespadá. Kelly věří, že se jedná o samostatné hnutí. Hanegraaff zde zmiňuje antropoložku Tanyu Marii Luhrmann, se kterou sdílí pohled na novopohanství. To je v jejich pojetí součástí nových náboženských hnutí. Hanegraaff přiznává, že novopohanství má od alternativní spirituality

---

⁴⁶ Hutton. *Triumph of the Moon*. s. 364-365. Hutton blíže nespecifikuje, jak tyto pojmy chápe. Z kontextu se dá vyčíst, že alternativní archeologie je vědecky nepodložená archeologie, ve které autoři pojednávají o určitých nevysvětlitelných jevech a vysvětlují je pomocí spirituality. Jedním z neznámějších autorů je Erich von Däniken, který sepsal knihu *Vzpomínky na budoucnost*, Orbis. 1971. (1968), kde „vědecky dokazuje“ existenci mimozemské civilizace. Pozemské záhady lze chápat, jako ty záhady, které se autoři snaží „vědecky“ vysvětlit.

⁴⁷ Kostičová. *Současná alternativní spiritualita*. s. 15. Více o novopohanství v podkapitole 1.2.

⁴⁸ Lužný. *Nová náboženská hnutí*. s. 98.

⁴⁹ Více o historii Wiccy v kapitole 3.1. Problematika původu.

⁵⁰ Lužný. *Nová náboženská hnutí*. s. 98.

⁵¹ Hanegraaff. *New Age religion and Western culture* s. 77.

⁵² Lužný. *Nová náboženská hnutí*. s. 98.

⁵³ Hanegraaff. *New Age religion and Western culture*. s. 77.

⁵⁴ Lužný. *Nová náboženská hnutí*. s. 98.

rozdílné prvky, ale i tak se přiklání k tomu, aby s ním bylo jednáno jako s alternativní spiritualitou.⁵⁵

---

⁵⁵ Hanegraaff. *New Age religion and Western culture*. s. 79.

2. Gerald Gardner

V této kapitole bude nastíněn život zakladatele hnutí Wicca, Geralda Bosseau Gardnera. Během svého života se setkal s mnoha národy a lidovou religiozitou, která ho fascinovala. Jednalo se ve velké míře o kmeny v Malajsii, Cejlonu a Severního Bornea, ty ho přitahovaly praktikami lidové religiozity. Před samotným objevením Wiccy Gardner poznal hnutí, religiozitu, církve a osobnosti, které ho nejen ovlivnily, ale také inspirovaly v rozvíjení vlastního náboženského přesvědčení. Snahou této části je ukázat, čím byl vznik Wiccy ovlivněn a co k jejímu založení Gardnera vedlo. K sepsání stručného životopisu Gardnera bylo čerpáno z publikace *The Triumph of The Moon* od anglického historika Ronalda Huttona.⁵⁶ Podrobně zde pojednává o historii novodobého pohanství a Wiccy. Následně bylo vycházeno z myšlenek anglického esoterního spisovatele Michaela Howarda a jeho knihy *Modern Wicca: a history from Gerald Gardner to the present*, kde popisuje historický vznik Wiccy od roku 1884 až do roku 2008.⁵⁷ Dále byly pracováno s akademikem Ethanem Doylem Whitem, který sepsal publikaci *Wicca: History, Belief, and Community in Modern Pagan Witchcraft*, kde lze nalézt popis hnutí Wicca, její historii, životopis zakladatele a také ovlivnění od jiných hnutí.⁵⁸

Gerald Gardner se narodil 13. června 1884 v Liverpoolu v Anglii.⁵⁹ Od dětství trpěl astmatem a z tohoto důvodu se ho ujala chůva Josephine McCombieová ("Com"). Com Gardnera naučila číst a díky ní získal základní vzdělání. Později si ke svému jménu přidával tituly. Tvrdil, že některé dostal, jiné vystudoval na univerzitách, ale při bližším prozkoumání se zjistilo, že si Gardner přivlastnil titul z univerzity, která v té době ani neexistovala a ostatní univerzity ho neměly ve své evidenci.⁶⁰

V roce 1900 se Com provdala za majitele čajových plantáží na Cejlonu a přesvědčila Gardnerovy rodiče, že mu asijské ovzduší prospěje v léčbě astmatu. Gardner několik let dozoroval na plantážích, např. v Malajsii nebo Severním Borneu. Tam získal také možnost potkat místní komunitu zvanou Dayak, jejíž členové byli známí jako lovci hlav. White zmiňuje, že Gardner, uchvácen lidovou religiozitou, se více socializoval s domorodými obyvateli než s evropskými kolonizátory. Sblížení s komunitou Dayak mu pomohlo poznat jejich přirozenou religiozitu. Komunita mu dovolila být součástí několika náboženských rituálů, které

---

⁵⁶ Hutton, Ronald. *The Triumph of The Moon*. 2001.

⁵⁷ Howard, Michael. *Modern Wicca: a history from Gerald Gardner to the present*. 2009.

⁵⁸ White, Ethan Doyle. *Wicca: History, Belief, and Community in Modern Pagan Witchcraft*. 2016.

⁵⁹ Narodil se jako třetí ze čtyř bratrů do rodiny, která měla dobrý příjem ze zpracování dřeva, které ve městě provozovala.

⁶⁰ Howard, Michael. *Modern Wicca*, s. 11-12.

v té době nebyly pro „bílého“ člověka přístupné.⁶¹ Tyto zkušenosti Gardner posléze zasadil do wiccanské rituální praxe: v Malajsii se například naučil, jak komunita při svých rituálech používá rituální dýku „kris“.⁶²

Během jedné ze svých výjimečných návštěv Anglie potkal zdravotní sestru Dorotheu Rosedale, („Donna“). Zamilovali se do sebe a v roce 1927 se vzali a i přesto, že Donna nikdy neinklinovala ke Gardnerovým zájmům k lidové religiozitě, zůstali spolu až do smrti. Část života spolu žili v Malajsii, ale v roce 1936 se přestěhovali zpět do Anglie a usadili se v přímořském městečku na jihu zvaném Highcliff, blízko New Forest.

Gardner se ve výslužbě začal plně věnovat studiu okultních praktik. Blízko nového domova v Hampshire objevil rosekruciánskou církev a fascinován jejími mystickými a esoterickými praktikami se k ní přidal. Jeden ze členů rosekruciánské církve ho představil zámožné ženě, přezdívané „Stará Dorothy“ (Old Dorothy), která byla údajnou vůdkyní přeživšího prastarého čarodějnického covenu v Anglii.⁶³ Ovšem i když o Staré Dorothy Gardner explicitně mluví, badatelé zabývající se historií Wiccy a Gardnerovým životem vedou o její existenci diskuze. Howard tvrdí, že Stará Dorothy byla vdova, celým jménem Dorothy Clutterbuck-Fordham a měla vysoké postavení. V září 1939 byl údajně Gardner Starou Dorothy zasvěcen. Během zasvěcení se poprvé seznámil s termínem Wicca a White uvádí, že v tento moment si Gardner uvědomil, že se stal součástí prastarého kultu.⁶⁴

Gardner mluví o této skupině jako o covenu, který s velkou fascinací zkoumal. Gardner o sobě tvrdil, že je antropolog, a že údajnou skupinu zkoumá z vědeckého pohledu. Akademická obec předpokládá, že tento coven neexistoval a Gardnerovo zkoumání nemá v akademických kruzích velkou váhu, neboť antropologem nebyl. Ve vesnici Bricket Wood v hrabství Hertfordshire si Gardner koupil chatu v lesích, kterou pojmenoval Čarodějnická chata (Witch Cottage) a založil zde svůj první coven s názvem Bricket Wood coven, kde se stal Nejvyšším knězem.

Jeho záměrem bylo sepsat o tomto neznámém hnutí knihu, ale z řad praktikantů Wiccy mu to bylo zakázáno. Místo toho mu povolili sepsat fikci *High Magic 's Aid*, ve které se poprvé objevují rituály Wiccy.⁶⁵ O tři roky později, tedy v roce 1954, vydal svou dodnes nejslavnější knihu *Moderní čarodějnictví*, kde sám sebe představuje jako badatele, který poznal přeživající

---

⁶¹ Howard. *Modern Wicca*, s. 13.

⁶² Rituální využití dýky je zakomponováno i do rituálů Wiccy, dýka se ve Wicce nazývá Atham a využívá se při vytváření magického kruhu. Cummingham. *Wicca*, s. 124.

⁶³ Hutton. *Triumph of the Moon*, s. 206. O covenu více 3.2.3. Coven a sabat.

⁶⁴ White. *Wicca*, s. 27.

⁶⁵ Gardner, Gerald. *High Magic 's Aid*. 1949.

společenství čarodějnic, jež bylo v úpadku. Ze strachu, že by se jeho vědění zapomnělo, ho představuje lidem.⁶⁶ Kniha vzbudila velký rozruch, byla vydána v primárně křesťanské společnosti po zrušení zákonů o čarodějnicích. V knize hovoří o náboženství, které pojímá jako čarodějnictví a tvrdí, že bylo rivalem křesťanství. Později, když kniha byla čtena akademickými kruhy, byla a stále je kritizována s tím, že neobsahuje historicky podložené informace. Wiccou a její historií se zabýval Hutton, který historickou kontinuitu vyvrátil.⁶⁷ I přesto se kniha stala velice populární. Pokračoval knihou *The Meaning of Witchcraft*, v níž se snaží odpovědět na otázky, které kniha *Moderní čarodějnictví* vyvolala a lze říci, že se jedná o rozšířené vydání původní knihy.⁶⁸

Gerald Gardner za celý svůj život nepoznal pouze Wiccou, ale rovněž i další tradice a hnutí, což mu umožnilo poznat mnoho lidí, jež ho významně duchovně obohatili. Vedou se spory, kdy potkal Aleistera Crowleyho (1875-1947). Hutton uvádí rok 1946, kdy se oba muži měli seznámit v domě společného přítele. White a Howard uvádí, že se setkali v roce 1947. Crowley byl zámožný muž, kterého samotné náboženství tolik nezajímalo, ovšem velkou zálibu měl v okultních praktikách. Byl nadaným spisovatelem, přesto se mnohdy vyjadřoval velmi nejasně, neboť své myšlenky nedokázal jasně strukturovat. Některé jeho myšlenky byly poměrně extravagantní, například zájem a důraz na sexualitu v magických rituálech.⁶⁹ Crowley Gardnery během jedné návštěvy zasvětil do řádu OTO.⁷⁰

Howard říká, že Gardner Crowleymu zaplatil, aby mu předal materiály o OTO (např. techniky pro učení tohoto hnutí), a proto mu Crowley nabídl, že ho za drobný úplatek zasvětil.⁷¹ Gardner se stal členem OTO a po smrti Crowleyho ho mnoho lidí považovalo za nového vůdce, ale on se následovníkem nikdy nestal.⁷² Howard zmiňuje, že když se Crowley a Gardner v roce 1947 potkali, Crowley mu řekl, že během svého studia na Oxfordu měl možnost být součástí čarodějnictví, ale tuto možnost nevyužil, protože by si nenechal od žádné ženy poroučet.⁷³

---

⁶⁶ Gardner, Gerald Brosseau. *Moderní čarodějnictví (The Witchcraft Today)*. Poprvé publikováno 1954. Do českého jazyka přeloženo pod názvem *Moderní čarodějnictví* v roce 2009. Dotisk anglického originálu byl v roce 1956.

⁶⁷ Hutton. *Triumph of the Moon*. s. 415.

⁶⁸ Gardner, Gerald. *The Meaning of Witchcraft*. 1959.

⁶⁹ Hutton. *Triumph of The Moon*, s. 172-173. Překlad z anglického originálu: „Sexuality was far more important to both his theory and practise of magic.“

⁷⁰ OTO aneb. Ordo Templi Orientis v překladu: *Řád východního chrámu - Order of the Temple of The East* nebo *Řád orientálních templářů - Order of Oriental Templars*.

⁷¹ Howard. *Modern Wicca*, s. 77. Gardner měl zaplatit 300 liber, aby získal chartu OTO, kterou měl potom vystavenou ve svém muzeu čarodějnictví, které založil na ostrově Man.

⁷² Hutton. *Triumph of the Moon*, s. 206.

⁷³ Howard. *Modern Wicca*, s. 73. Z anglického originálu: „He had told Gardner he had not „followed the way of the witches (because he) refused to be bossed around by any damned woman“[...].“

Konečně, v roce 1953 potkal Doreen Valiente, která se stala Gardnerovou nejvyšší kněžkou v Bricket Wood covenu. Valiente věděla, že Gardner se většinou wiccanské liturgie inspiroval u Crowleyho a rozhodla se s jeho svolením knihu přepsat, aby minimalizovala Crowleyho vliv. Po smrti Gardnera Valiente pomáhala manželům Farrarovým upravit jeho *Knihu stínů* (*The Book of Shadows*).⁷⁴ Po Gardnerově smrti jeden ze členů covenu zpřístupnil části *Knihy stínů* veřejnosti. Manželé Farrarovi se rozhodli vydat knihu *Witches' Way: Principles, Ritual and Beliefs of Modern Witchcraft*,⁷⁵ která odráží podobné zdroje použité Gardnerem.⁷⁶ Dostupná je také tzv. *Gardneriánská kniha stínů*, jedná se o knihu, u které je jako autor uveden Gerald Gardner, opravena byla Aidanem A. Kellym, který ji zveřejnil v 90. letech na internet.⁷⁷

Po smrti své ženy Donny (1960) byl Gardner zdrcen a jeho zdraví se zhoršilo. Když chtěl navštívit svého přítele Roberta Gravesa na Majorce, dostal v sedmdesáti devíti letech na lodi infarkt. Zemřel 12. února 1964 a byl pohřben v Tunisku.⁷⁸

---

⁷⁴ Manželé Farrarovi jakožto praktikující wiccani vydali několik knih o Wicce.

⁷⁵ Farrar, Janet and Stewart. *Witches' Way: Principles, Ritual and Beliefs of Modern Witchcraft*. 1986.

⁷⁶ White. *Wicca*, s. 54.

⁷⁷ Gardner, Gerald. *The Gardnerian Book of Shadows*. Internet Sacred Text Archive [online]. Santa Cruz, USA, 1949 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.sacred-texts.com/index.htm>

⁷⁸ Hutton. *Triumph of the Moon*. s. 252.

3. Wicca

V této části bude předložen výklad hnutí Wicca, bude ukázáno, co si pod pojmem představít. Je zde nastíněna problematika vzniku, neboť je možné se setkat s několika různými teoriemi, kdy Wicca vznikla. Následně je třeba popsat kosmologii, přístup k posmrtnému životu a bude představena struktura a rituální praxe, kterou wiccané provozují.

Samotné slovo Wicca použil poprvé Gerald Gardner v knize *Moderní čarodějnictví*. Zmiňuje, že (čarodějnice): „Sami sebe nazývají Wicca, „moudří lidé“, praktikují prastaré rituály a spolu s množstvím pověr a znalostí bylin uchovávají okultní nauky a postupy, jenž považují za magické nebo čarodějné.“⁷⁹ Wicca se řadí mezi nová náboženská hnutí, konkrétně k novopohanství. Díky tomu, že uctívá Boha a Bohyni, se jedná o polyteistickou religiozitu.⁸⁰ Jak bude ukázáno, Wicca se dělí na několik různých skupin a je nutné upozornit, že neexistuje univerzální skupina. Proto se v této práci zaměřím na hnutí, která najdeme primárně u zakladatele hnutí Geralda Bosseau Gardnera a dále autorů Scotta Cunninghama a Ramonda Bucklanda.

V dnešní době se jedná o velmi svobodné a volné hnutí, kam může přistoupit kdokoliv, pokud při rituální praxi dodržuje hlavní zásadu, která zní: *Dělej si, co chceš, pokud tím nikomu neuškodíš a nedělej nic, čím bys sobě nebo jiným ublížil*.⁸¹ Tuto zásadu najdeme například již u výše zmíněných autorů Cunninghama a Bucklanda, ale i v populární literatuře, která se Wiccou zabývá.⁸²

3.1. Problematika původu

Samotní Wiccané zaujímají různá stanoviska k tomu, kam historie Wiccy sahá. Nejprve bude nahlédnuto na Gardnera, který po vzoru antropoložky Margaret Alice Murrayové zasazuje vznik Wiccy do předkřesťanské doby. Následně se zaměřím na historika Ronalda Huttona a jeho průlomovou knihu *The Triumph of the Moon*, kde předkládá teorii, která tvrdí, že historie Wiccy začíná právě u Gardnera.

Před sepsáním své knihy se Gardner inspiroval a zároveň byl ovlivněn knihou egyptoložky Margaret Alice Murrayové (1863-1963) *The Witch-Cult in Western Europe*.⁸³ Murrayová se začala zabývat západním čarodějnictvím, když se během první světové války

---

⁷⁹ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 114.

⁸⁰ Více informací o Bohu a Bohyni v podkapitole 3.2.1. kosmologie.

⁸¹ Volná citace z: Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 16. Raymond Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 20 uvádí „Čiň, co chceš, pokud to nikomu neuškodí.“

⁸² Například kniha *Wiccapédie: bílá magie v moderní příručce*. Praha: Euromedia, 2017.

⁸³ Murray, M. *The Witch-Cult in Western Europe*. Oxford: Clarendon Press, 1921.

nemohla vrátit do Egypta, aby pokračovala v antropologickém výzkumu. V této knize hovoří o tom, že čarodějnice, které byly upalovány a odsuzovány na smrt, byly členky kultu plodnosti. Tvrdí, že tento kult plodnosti byl rivalem křesťanství a díky tomu se ho křesťanství snažilo potlačit a zahájilo čarodějnické procesy.⁸⁴

Právě tato kniha Murrayovou velice proslavila a inspirovala Gardnera v jeho vlastním smýšlení o čarodějnictví. Nutno podotknout, Murrayová brala čarodějnictví pouze jako akademickou disciplínu, nikoliv praxi, kterou ovšem Gardner vytvořil.⁸⁵ Britská badatelka Jacqueline Simpson zmiňuje, že jeden z důvodů, proč se Murrayová tolik proslavila, je skutečnost, že v roce 1929 byla požádána editory *Encyklopaedie Britannica*, aby sepsala úvod k čarodějnictví, čímž jí umožnili interpretovat čarodějnictví ze svého úhlu pohledu. Tento pohled byl považován ve své době jako autoritativní.⁸⁶

Kult čarodějnictví, který Murrayová popsala dnes není akademiky přijímán. Jacqueline Simpson ve svém článku *Margaret Murray: Who Believed Her and Why?* uvádí několik důvodů. Zaprvé, Murrayová byla racionalistka a racionálně přistupovala i ke studiu čarodějnictví. Když se věřilo, že se čarodějnice mění na kočky, zastávala názor, že si pouze nasazovaly masky, které jako kočky vypadaly. Znamení, která čarodějnice nosily, byla pouze tetování atd.⁸⁷ Druhým a mnohem větším problémem je její zacházení se zdroji. V celé své knize, která popisuje čarodějnictví jako celosvětový fenomén, čerpá pouze z několika málo zdrojů, které primárně pochází ze Skotska nebo Anglie. Murrayová také zdroje využívala tak, jak je zrovna potřebovala. Někde cituje doslovně, v jiných případech cituje pouze části korespondující s vidinou čarodějnictví, kterou ve své knize popisuje.⁸⁸

Gardner a další stoupenci Wiccy, jako byl spisovatel a praktikant Raymond Buckland, se také přiklání k myšlence, že Wicca je přeživší kult prastarého náboženství, který Murrayová popsala. Gerald Gardner se v *Moderním čarodějnictví* vrací až do doby kamenné, kde popisuje fungování kmene a roli čaroděje, který zajišťoval pro kmen dostatek potravy a prosperitu.⁸⁹ Raymond Buckland zase nekriticky přejímá evoluční teorii náboženství Tylera a Fryzera, od kterých využívá Tylerovu teorii animismu.⁹⁰

---

⁸⁴ Hutton. *The Triumph of The Moon*. s. 194-195.

⁸⁵ Simpson, Jacqueline. „Margaret Murray: Who Believed Her, and Why?“. *Folklore* 105, 1994.. s. 89.

⁸⁶ Tamtéž, s. 89. Z originálu: „The main reason why Murray's ideas had such impact must lie in the fact that in 1929 she was commissioned to write the entry on "Witchcraft" for the Encyclopedia Britannica, and seized the opportunity to set out her own interpretation of the topic as if it were the universally accepted one.“

⁸⁷ Tamtéž, s. 90.

⁸⁸ Hutton. *The Triumph of The Moon*, s. 195-196.

⁸⁹ Gardner. *Moderní čarodějnictví*, s. 32.

⁹⁰ Více o animismu. Pals, L. Daniel. *Osm teorií náboženství*. EXOriente, 2015. s. 46-52. Buckland vysvětluje, že si člověk v době kamenné vyváběl božstva na základě nevysvětlených přírodních živlů (například blesk si vysvětloval jako boha blesku atd.). Současně věřil v boha lovu, který zajišťoval úlovek pro kmen. Tento bůh byl

Wiccanská kněžka a spisovatelka Margot Adler popisuje staré náboženství, které nazývá *Umění (The Craft)*. Popisuje předkřesťanské období, kdy lidé uctívali stará božstva a dědili *Umění*. Adler tvrdí, že s příchodem christianizace se omezoval vliv starých bohů, až toto staré náboženství málem zaniklo. Teprve po několika staletích se původní náboženství vrátilo.⁹¹

Odborná veřejnost se přiklání k pohledu Ronalda Huttona, který ve své knize *The Triumph of The Moon* poukazuje na fakt, že Wicca není čarodějnictví, které by bylo přímou linií starodávného kultu. Hnutí popisuje jako nové náboženství, které přebírá určité poznatky od starých pohanů, přičemž se přiklání k tomu, že se jedná o zcela nové hnutí vzniklé v Anglii ve 20. století. Je důležité poznamenat, že než Hutton napsal tuto knihu, praktikanti cítili nutnost obránit to, čemu věří a potřebovali své hnutí legitimizovat. V dnešní době už ale nepřevládá tato nutnost a praktikanti se odkazují na historii svého hnutí jako prastarou tradici spíše symbolicky než striktně historicky správnou.

3.2. Základní charakteristika hnutí

3.2.1 Božstvo a pojetí smrti

Pohanský historik Ethan Doyle White ve své knize o Wicce říká, že „[...] pro mnoho praktikantů (Wiccy) je budování vztahu s božstvem, základ víry.“⁹² Zmiňuje, že sice mnoho dřívějších wiccanů uctívalo duální božstvo – Rohatého Boha a Bohyni plodnosti – ale v dnešní době mají někteří praktikanti tendenci k monoteistické formě, zvláště k uctívání Bohyně.⁹³

Co se týče jmen Boha a Bohyně, Buckland uvádí, že nezáleží, jak je praktikanti oslovují, důležité ale je, aby náboženství bylo osobní a jména Bohů by měla toto pravidlo respektovat.⁹⁴ Jmen bylo oběma dáno mnoho, v moderní Wicce si praktikant vybírá, zda je bude oslovovat konkrétním jménem nebo jestli je označí jako Boha a Bohyni. Cunningham říká, že „[...] už dostali tolik jmen, že se jim říká Ti Bezejmenní.“⁹⁵

Rohatý Bůh je koncept božství, který uváděla již Murrayová. Pojednává o něm jako o Bohu lovu, jehož úkolem bylo ochraňovat lesní zvěř a díky tomu byl zobrazován s parožím. Také dodává, že to byl důvod, proč ho křesťanští pronásledovatelé považovali za ďábla.

---

vyobrazen s parožím a někdy se mu říkalo Rohatý bůh. Magii kmenu popisuje jako sympatetickou, tedy že jeskynní lidé věřili, že podobné přitahuje podobné. Jako jeden z prvních rituálů popisuje jeskynního člověka, který si na sebe vzal kůži a paroží a zahrál úlohu boha lovu. Více Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 11-13.

⁹¹ Adler, Margot. *Drawing Down the Moon*. Boston: Beacon press, 1981. s. 45-47.

⁹² Přeloženo z anglického originálu White. *Wicca*. s. 86 „For many practitioners, building a relationship with their deities is at the very heart of their faith.“

⁹³ Tamtéž. s. 86.

⁹⁴ Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*, s. 27.

⁹⁵ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 21. Více o jménech Boha a Bohyně podkapitola 3.2.4. Pojmenování Boha a Bohyně.

Cunningham Boha popisuje jako zdroj veškerého tepla a života. Popisuje ho v přírodě, která je lidmi nedotčená, Bůh tam chrání zvířata. Je to choť Bohyně, se kterou si jsou rovni.⁹⁶

Bohyni plodnosti Gardner popisuje jako „[...]Velká Matka, dárkyně života a vtělená láska. Vládne mládím, potěšením, hojností a všem rozkoším.“⁹⁷ Pro Cunninghama je Bohyně „[...] matka vesmíru. Je zdrojem plodnosti, nekonečné moudrosti a milující péče.“⁹⁸ Dále zmiňuje, že Bohyně může mít tři aspekty: Pannu, Matku a Stařenu. Buckland Bohyni přirovnává k soškám žen typu Věstonické venuše, které se nám dochovaly. Soška představuje kyprou ženu s povislými velkými prsy a hýžděmi, Buckland věří, že přesně to byl ideál ženy, protože vyobrazovala plodnost, stejně jako Bohyně.⁹⁹

Součástí víry je také otázka konce života a co po něm přichází. Wiccané věří na reinkarnaci a s tím spojenou karmu. White uvádí, že Murrayová ve své knize zmínky o reinkarnaci nemá, tudíž se předpokládá, že Gardner byl tím, kdo reinkarnaci do Wiccy zanesl.¹⁰⁰ Gardner používá slovo reinkarnace nebo znovuzrození, které praktikanty čeká po smrti. Cunningham reinkarnaci chápe jako „nejhodnotnější lekci Wiccy.“¹⁰¹ Zároveň říká, že za své činy jsou si lidé odpovědni sami a nelze svalovat chyby na někoho jiného. Buckland souhlasí a doplňuje, že duše se rodí vícekrát, aby mohla zažít zkušenosti a poučit se ze svých chyb.¹⁰²

3.2.2. Oltář a rituály

Wicca se zaměřuje na rituální praxi, která je vykonávána skrze oltář a díky které uctívá bohy. Pro vytvoření oltáře a pro rituální praxi je třeba několik náležitostí.

Nutné je vytvořit kruh, který je běžně namalován na zem, možné je i kruh vytvořit z květin nebo ze svíček. Jedná se o magický kruh, ve kterém se lidé setkávají a provádí rituály. Kruh je podle praktikantů pouze optické zobrazení. Ve skutečnosti ho popisují jako energickou kupoli. Kruh, který je namalován na zemi, je pouze místem, kde se daná kupole země dotýká.¹⁰³ Oltář je pro wiccana osobní prostor, který si vytváří k obrazu svému. Každý oltář je díky tomu unikátní a věci, které na něm jsou, se u každého mohou lišit. Zaměřím se nyní pouze na některé prvky, které bývají na wiccanských oltářích často přítomné.

---

⁹⁶ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 23.

⁹⁷ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 44.

⁹⁸ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 22.

⁹⁹ Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 12.

¹⁰⁰ White. *Wicca*. s. 146.

¹⁰¹ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 87.

¹⁰² Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 31.

¹⁰³ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 76.

Za prvé by oltář podle tradentů měl obsahovat zpodobnění Boha a Bohyně. Může se jednat o obrazy, sochy, ale také svíčky symbolizující oba. Na oltáři by podle nich měl být pentagram, květiny, miska na oběti, svíčka, miska s vodou a kadidelnice. Některé prvky mají v souladu s Matkou zemí představovat přírodní živly. Může se používat hůlka, rituální nůž a mnoho dalších prvků. Všechny prvky jsou v dnešní Wicce individuální.

Rituál má obecně několik fází. Praktikanti začínají očistěním sebe a místa rituálu. Po očistění prostoru se vytvoří posvátné místo, namalují magický kruh a „vytvoří“ energetickou kupoli, do které postaví oltář. Jakmile je místo připraveno, přichází k hlavní části rituálu, a to je vzývání Bohů. Cunningham hovoří, že vzývání má být rytmické, aby se lépe zapamatovalo.¹⁰⁴ Vysvětluje, že díky vzývání bohů praktikant Wiccy probudí energii, kterou drží ve svém těle a následně energii uvolní a směřuje ji k cíli rituálu. Následně předkládá, že po uvolnění energie Wiccané mohou cítit rozbouřenou energii, kterou je třeba uzemnit. Nejjednodušší cestou k uzemnění je pomocí jídla a pití, které jsou součástí rituálu.¹⁰⁵ Na konec se poděkuje bohům a vystoupí se z kruhu.

3.2.3 Coven a sabbat

Coven je sdružení čarodějů a čarodějek, kteří spolu sdílí náboženskou praxi. Sabbat je wiccanský rituál, který praktikují čarodějnice z covenu. Sabbatů se v celém roce slaví osm. Dělí se na velké a malé sabbaty. Buckland popisuje velké sabbaty jako Samhain (31. říjen), Beltane (30. duben), Imbolc (2. únor) a Lughnasadh (1. srpen). Dále malé sabbaty, jimiž jsou sabbat jarní a podzimní rovnodennosti a letního a zimního slunovratu.¹⁰⁶

Stálých členů covenu by mělo být dle Murrayové třináct. Zde je nutno podotknout, že Murrayová tuto informaci přejala pouze z jedné výpovědi.¹⁰⁷ Dnešní autoři, např. Buckland, zmiňují, že na přesném počtu nezáleží. Avšak vhodné je mít takový počet lidí, aby bylo možné vytvořit kruh, což závisí na místě, ve kterém se rituály konají.¹⁰⁸

V covenu se většinou nachází vůdce – kněz/kněžka, kteří vedou rituály a představují Boha a Bohyni. S tímto postojem se setkáme primárně v Gardnerovské tradici, kde kněz a kněžka představují mužský a ženský protějšek zastupující Boha a Bohyni.¹⁰⁹ Tito vůdci

---

¹⁰⁴ Tamtéž. s. 124-125.

¹⁰⁵ Tamtéž. s. 127-130.

¹⁰⁶ Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 88-116.

¹⁰⁷ Simpson. *Margaret Murray*. s. 89.

¹⁰⁸ Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 60-61.

¹⁰⁹ Více o Gardnerovské tradici v podkapitole 3.2.4. Různé tradice Wiccy.

mohou být zvoleni demokraticky na jeden rok a jsou označováni jako Velekněz a Velekněžka.¹¹⁰

Aby se nový člen stal součástí covenu, musel znát alespoň jednoho praktikujícího wiccana, který ho mohl zasvětit. Gardner a jeho coven zasvěcovali své následovníky sami.¹¹¹ Sám Gardner byl zasvěcen onou problematickou postavou Starou Dorothy (viz Kapitola o Gerald Gardnerovi). Podle Bucklanda může mít coven několik stupňů zasvěcení, kterých lze dosáhnout. První stupeň získává, když je přijat do covenu a k dalšímu stupni se může propracovat po roce (různé coveny mohou mít jinou časovou danost). Pokud se dostane do třetího stupně, může odejít ze sabatu a vytvořit si svůj vlastní.¹¹²

3.2.4 Tradice Wiccy

V 50. letech 20. století, kdy Gardner přišel s myšlenkou Wiccy, vznikla první tradice: Gardnerovská Wicca. Postupem času, měla tradice tolik členů, že se někteří odpojovali a vytvářeli nové coveny se stejnou tradicí. Někdy členové přestali souznít s ideály Gardnerovské tradice a hnutí změnili tak, aby odpovídalo jejich přesvědčením. Tradic existuje velké množství, o některých nemáme žádné informace, některé naopak známe podrobně. Budou popsány dvě velké tradice (Gardnerovská a Seax-wica), které jsou významné tím, že je založili autoři, kteří jsou v této práci zmiňováni. Gardnerova tradice je první, která pojednává o Wicce a druhá Seax-Wica, jenž byla založena Raymondem Bucklandem.

První hnutí, které veřejně neslo jméno Wicca, byla Gardnerovská tradice. Tato tradice klade důraz na uctívání Bohyně a staví ji do vyšší pozice než Boha. V této tradici není možné sebezasvěcení, ale praktikant může být zasvěcen do tří stupňů. V covenu se primárně pracuje ve dvojicích, které musejí být opačného pohlaví z toho důvodu, aby představovali Boha a Bohyni.¹¹³ Mnoho nově vznikajících tradic se inspiroje touto tradicí.

Seax-Wica je tradice, kterou v Americe roku 1973 založil Raymond Buckland. Vysvětluje, že se jedná o „[...] novou sektu čarodějnického kultu.“¹¹⁴ V této tradici se setkáme s otevřenými rituály, které jsou plně dostupné pro všechny, kteří si je chtějí přechíst nebo je praktikovat. Uznává samozasvěcení a samostatnou cestu wiccana. Stejně tak umožňuje pracovat v covenu.

---

¹¹⁰ Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 73.

¹¹¹ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 48. „Tito lidé [vědmy] k čarodějnicím v žádném případě „nepříslušeli“ – čarodějnice vždy hovoří o příslušnosti, nikdy o tom, že by se k nim někdo připojil – účastnili se však pohanských sabatů a alespoň někteří z nich byli do mystérií zasvěceni.“

¹¹² Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 73.

¹¹³ Tamtéž, s. 264.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 265.

4. Pojetí čarodějnice

V následující kapitole bude objasněno vnímání čarodějnice u Geralda B. Gardnera a novodobých autorů. Jedná se o Scotta Cunninghama, Raymonda Bucklanda, Cassandru Easonovou, Jakuba Achreera a Philipa Carr-Gomma. Bude provedena komparace s ohledem na pět základních témat, a těmi jsou: zasvěcení čarodějnice do Wiccy, nutnost členství v covenu a s tím spojená rituální praxe, pojmenování Boha a Bohyně, které čarodějnice při rituálech vyzývá, a konečně důležitost ženského principu ve Wicce.

Nejprve bude představena postava čarodějnice v dílech vlivných autorů, jako je Margaret Alice Murrayová a Ronald Hutton. Murrayová bude zmíněna z toho důvodu, že měla významný vliv na Gardnerovu práci a pravděpodobně ho inspirovala při vytváření wiccanského hnutí. Dále bude zmíněn Hutton, protože jako historik vyvrátil přímou kontinuitu hnutí s hnutím předkřesťanského období a jako jeden z prvních akademiků sepsal její historii.

4.1. Pojetí čarodějnice u M. A. Murrayové a R. Huttona

Než bude provedena samotná komparace, budou stručně představeny pohledy dvou autorů, kteří byli v práci zmiňováni. Jedná se o Margaret Alice Murrayovou a její publikaci *The Witch-Cult in Western Europe* a Ronalda Huttona, který sepsal knihu *The Witch*, v níž pojednává o pojmu čarodějnice z několika perspektiv.¹¹⁵

Margaret Alice Murrayová tvrdí, že ve své knize popisuje vyspělý čarodějnický kult, jehož kořeny sahají do předkřesťanské doby. Píše, že se jednalo o „starověké náboženství západní Evropy.“¹¹⁶ Murrayová vyznavačky tohoto kultu nazývá čarodějnice (witch) a uvádí, že byly v době křesťanství odsuzovány za uctívání Ďábla. Také zmiňuje, že tyto postavy byly označovány za hysterické a mající halucinace.¹¹⁷ Stejní lidé tvrdili, že čarodějnice mají nadpřirozené schopnosti, např. létání na koštěti nebo proměna ve zvířata. Murrayová namítá, že ti, kteří tvrdili opak, nerozuměli zvykům čarodějnic a snažili se je vysvětlit na základě svých vlastních představ.¹¹⁸ U Murrayové si můžeme všimnout, že obhazuje kult čarodějnictví, o kterém se domnívala, že stále čelí velké kritice. Část jejího pojetí čarodějnice, jakožto neprávem odsouzeného člověka, je patrná u Gardnera, který některé její myšlenky nekriticky přijal. Dnešní wiccané již nečelí tak velké kritice jako tomu bylo v době Murrayové. Ovšem

---

¹¹⁵ Hutton, Ronald. *The Witch: A History of Fear, from Ancient Times to the Present*. Llandysul, Ceredigion, Wales: Yale University Press, 2017.

¹¹⁶ Murray, M. *Witch-Cult in Western Europe*. s. 12. Z originálu: „... appears to be the ancient religion of Western Europe.“

¹¹⁷ Tamtéž, s. 9.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 10.

mnoho tradic má kořeny v gardnerovské tradici a přejímají myšlenku, že upalování čarodějnic a moderní čarodějnictví je v přímé linii.

Když se podíváme na pohled akademika Huttona, všimneme si, že pracuje s pojetím čarodějnice na jiné úrovni. Hutton ve své knize *Čarodějnice* ukazuje čtyři možné pohledy na čarodějnici. Nejprve říká, že čarodějnice je „[...] někdo, kdo mystickými prostředky způsobuje škodu jiným.“¹¹⁹ Nebo zmiňuje, že termín čarodějnictví (witchcraft) byl vysvětlován jako: „[...] obecný termín pro všechny druhy zlé magie a čarodějnictví, jak je vnímali současníci.“¹²⁰ Upozorňuje, že oba tyto popisy jsou několik století staré. Zároveň ale i uvádí modernější pojetí čarodějnice jako: „jakoukoliv osobu praktikující magii“ nebo „[...] praktikanta určitého přírodního pohanského náboženství nebo jako symbol nezávislosti ženské autority a odolnosti mužské dominance.“¹²¹ Hutton reflektuje nové pojetí čarodějnice, která již není vnímána jako praktikantka „zlé magie“, ale jako praktikant určitého systému, který je mezi akademiky brán seriózně.

4.2. Komparace čarodějnice

Pro komparaci pojetí čarodějnice bylo zvoleno pět již zmíněných témat. Tato témata byla vybrána na základě díla *Moderní čarodějnictví* od Gardnera, který na mnoha místech zmiňuje charakteristické rysy čarodějnice. V rámci této bylo usilováno o výběr témat, která jsou relevantní v současném wiccanském prostředí. V každé podkapitole bude nejprve pohled zaměřen na Gardnerovo pojetí a následně bude jeho názor porovnán s postoji moderních autorů.

4.2.1. Zasvěcení čarodějnice do Wiccy

Pro Geralda Gardnera představuje zasvěcení čarodějnice do Wiccy skupinový rituál, při kterém se nový adept stává součástí covenu. White zmiňuje, že Gardner o svém vlastním zasvěcení nedal více detailů, než že se musel svléknout donaha.¹²² Gardner sám iniciaci nepopsal, ale na některých místech se zmiňuje o podrobnostech ze zasvěcení. Například v *Moderním čarodějnictví* zmiňuje, že:

---

¹¹⁹ Hutton. *The Witch*. s. ix. Z originálu: „...someone who causes harm to others by mystical means.“

¹²⁰ Tatáž, s. ix. Z originálu: „... a generic term for all kinds of evil magic and sorcery, as perceived by contemporaries.“

¹²¹ Tamtéž, s. ix-x. Z originálu: „(The others define) witch figure as any person who uses magic...; or as the practitioner of a particular kind of nature-based Pagan religion; or as a symbol of independent female authority and resistance to male domination.“

¹²² White. *Wicca*. s. 27.

Samotnou iniciací do kultu čarodějnice nezíská schopnosti, jež bych označil za nadpřirozené, dostane se jí pouze poučení o postupech rozvíjejících jasnovidcké a jiné nadání v těch lidech, v kterých od přírody dřímá zárodek takových schopností.¹²³

Další důležitý prvek zmiňuje Gardner nepřímo v citaci údajného dopisu, kde se říká, že „Čarodějnicí se nemůžete stát sami.“¹²⁴ Díky tomu dopisu lze odvodit, že pro Gardnera zasvěcení může probíhat pouze v covenu. Čarodějnice musí být zasvěcena jiným členem, aby Wiccu mohla praktikovat. V již zmíněné gardnerovské knize stínů je popis iniciace čarodějnice, v níž je klíčovou postavou Mág (Magus), který zasvěcuje.¹²⁵

Striktnost ohledně zasvěcení nového adepta jiným členem covenu v dnešní době není aktuální. Autoři rozlišují dva typy čarodějnic: čarodějnicí na osamělé cestě Wiccy a na čarodějnicí v covenu. Samostatně pracující čarodějnice může projít tzv. sebezasvěcením. Čarodějnice, která chce být součástí covenu, vždy musí projít zasvěcením určitého covenu. Toto rozdělení najdeme u Scotta Cunninghama, který věří, že neexistuje pouze jeden typ zasvěcení a že zasvěcení do covenu má smysl pouze tehdy, když se nový člen ztotožňuje s hlavními cíli covenu.¹²⁶ Cunningham je známý tím, že prosazuje Wiccu, ve které může čarodějnice působit samostatně. Příkladem je jeho kapitola *Sebezasvěcení*.¹²⁷ Cunningham přiznává, že za takovou myšlenku byl odsuzován, ale ohrazuje se, že sebezasvěcení je stejně hodnotné jako zasvěcení v covenu. Při zasvěcení v covenu předává zasvěcující novému adeptovi moc a sílu. Cunningham říká, že během sebezasvěcení moc a sílu získává nový wiccan od Boha a Bohyně.¹²⁸ Tvrdí, že samostatní wiccané jsou na individuální cestě a coven nemusí uznávat jejich zasvěcení. Cunningham se zároveň zmiňuje, že pro rituál sebezasvěcení je nutné mít dostatek praxe, aby byl rituál řádný, ale jinak uchazeče nic limitovat nemusí.¹²⁹

Raymond Buckland sdílí podobný názor a popisuje prakticky proveditelný rituál sebezasvěcení, aniž by si kladl otázku, zda je takové zasvěcení možné.¹³⁰ Za popisem

---

¹²³ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 27.

¹²⁴ Tamtéž, s. 54.

¹²⁵ Rituál se skládá z několika přísah, které adept dává. V rituálu Mág pokládá adeptovi otázky a také v rituálu najdeme mnoho polibků, kterými se stvrzuje pravdivost odpovědi adepta. Celý rituál je možné najít na: <https://www.sacred-texts.com/pag/gbos/gbos03.htm>

¹²⁶ Cunningham. *Wicca*. s. 47.

¹²⁷ Tamtéž, s. 47.

¹²⁸ Tamtéž, s. 49.

¹²⁹ Tamtéž, s. 49.

¹³⁰ Samotný rituál sebezasvěcení je velmi obsáhlý a dlouhý. Celý rituál je popsán v: Buckland. *Velká kniha čarodějnictví a magie*. s. 61-64.

sebezasvěcení má popis zasvěcení do covenu, který vyžaduje druhou osobu kvůli rituálnímu svazování rukou.¹³¹

Buckland popisem rituálu dává najevo, že sebezasvěcení je možné a Cunningham trvá na tom, že by mělo být bráno stejně vážně jako zasvěcení v covenu. Cunningham připouští, že zasvěcení ani proběhnout nemusí, popisuje ho následovně:

Opravdové zasvěcení není obřad, který jeden člověk provádí na druhém. I když přijmete myšlenku, že zasvěcující je v průběhu obřadu naplněn božstvem, stejně je to pořád rituál.

Zasvěcení je proces, postupný neb okamžitý, kdy se jednotlivec spojí s Bohyní a Bohem. Mnoho čelnů Wiccy už připouští, že zasvěcovací rituál je pouze vnější forma. Opravdové zasvěcení se objeví o týdny či měsíce později nebo dřív než fyzický rituál.

A proto, „opravdové“ zasvěcení do Wiccy může proběhnout roky předtím, než se student dostane do styku s Wiccanským sabatem nebo učitelem. Je toto zasvěcení méně účinné nebo méně opravdové, protože ta osoba neprošla formálním rituálem z rukou jiného člověka? Jistěže ne.

Krom toho je docela možné zažít skutečné zasvěcení do Wiccy, aniž byste se kdy setkali s někým, kdo je členem tohoto náboženství. Ani si toho nemusíte být vědomi. Váš život se postupně začne soustřeďovat jinam, dokud si neuvědomíte, že vnímáte ptáky a oblaka. Je možné, že se za osamělých nocí budete dívat na měsíc a hovořit s rostlinami a zvířaty.¹³²

Ani Cunningham ani Buckland nezmiňuje, kolik čarodějnic sebezasvěcení praktikuje. To najdeme u praktikantky Wiccy Cassidy Easonové, která tvrdí, že většina čarodějnic dnešní doby provádí sebezasvěcení.¹³³

Sebezasvěcení mimo jiné podporuje také Jakub Achrer, ale větší důraz dává na zasvěcení v covenu.

Zatímco čarodějnictví může člověk dělat zcela podle svých vlastních představ a čarodějem nebo čarodějnici se může stát kdokoliv, Wicca je zcela jiný případ. Aby se člověk stal knězem nebo kněžkou tradice Wicca, musí být do tohoto učení zasvěcen někým, kdo je

---

¹³¹ Buckland. *Velká kniha čarodějnictví a magie*. s. 64-68. Buckland v anglickém originále používá slovo coven, ale překladatel se rozhodl použít slovo sabat. Sabat je nepřesný popis, jak bylo vysvětleno v kapitole o Wicce, budu tedy používat Bucklandův původní výraz: coven.

¹³² Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 93-94.

¹³³ Easonová. *Wicca a jak jí rozumět*. s. 106.

k tomu sám dostatečně kvalifikovaný. Dostatečně kvalifikovaným člověkem se rozumí velekněz nebo velekněžka této tradice, které zná svůj iniciační rodokmen až k původnímu covenu Wicca, který spoluzakládal Gerald B. Gardner. V opačném případě je takové zasvěcení (popřípadě samozasvěcení) samozřejmě také naprosto platné, legitimní a bezpochyby přínosné, avšak nejedná se o zasvěcení wiccanské.¹³⁴

4.2.2. Nutnost covenu

Jak bylo zmíněno, pro Gardnera je nezbytné, aby čarodějnice byla zasvěcena do covenu. Věří, že čarodějnicí může zasvětit pouze již zasvěcený wiccan, přičemž rituály samostatné práce čarodějnice nepopisuje. Gardnerova definice covenu zahrnuje skupinu lidí, kteří společně praktikují rituály v kruhu. Podle něj je ideálním počtem třináct členů, tedy šest opačných párů a vůdce.¹³⁵ Je zřejmé, že Gardner tento počet převzal od Murrayové, která počet členů odvodila z jedné jediné praktikující skupiny, jak bylo vysvětleno výše v kapitole o Wicce.¹³⁶

U novodobých autorů se setkáváme s rozdělením čarodějnice na samostatnou a pracující v covenu. Díky Cunninghamovu zaměření na samostatné wiccany, je v jeho knihách důraz na samostatně působícího wiccana, který nemusí být součástí covenu. Připouští, že čarodějnice může rozšířit své působení a učit druhé. Nezmiňuje se o tom, že by se jednalo o vytvoření covenu, naopak dává důraz na to, aby učenci byli upozorněni, že se o coven nejedná.¹³⁷ Cunningham si pokládá otázku, pokud wiccan musí být zasvěcen jiným wiccanem: „Kdo zasvětil prvního wiccana?“¹³⁸

Na druhé straně Raymond Buckland uznává a popisuje obě možnosti. Říká, že v minulosti bylo více samostatných čarodějnic, ale věří, že většina čarodějnic již pracuje v covenu.¹³⁹ Neupřednostňuje ani nezavrhuje obě možnosti a celým textem vyznívá, že je na čarodějnici, jakou cestu si vybere. Easonová má stejný názor a klade důraz na to, že pokud si chce čarodějnice najít nějaký coven, musí hledat opatrně a najít takový, se kterým bude plně souznít a bude se v něm cítit dobře.¹⁴⁰ Easonová mluví o tzv. neformálním covenu:

Můžete si samozřejmě s přítelem založit vlastní, méně formální coven a neřídít se přitom žádnou konkrétní podobou kultu wicca. Některé z nejduchovnějších wiccanských covenů

---

¹³⁴ Achrer. *Wicca*. s. 16.

¹³⁵ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 124.

¹³⁶ O této problematice více ve studii: Simpson, Jacqueline. *Margaret Murray: Who Believed Her and Why? Folklore*, 1994.

¹³⁷ Cunningham. *Wicca*. s. 199-206.

¹³⁸ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 92.

¹³⁹ Buckland. *Velká kniha čarodějnictví a magie*. s. 72.

¹⁴⁰ Easonová. *Wicca a jak jí rozumět*. s. 106-107.

nemají žádnou stálou velekněžku ani velekněze a v organizaci schůzek a rituálů se členové střídají. O nováčky se obvykle postará některý z moudrých členů, vysvětlí základní rituály, doporučí, co si přečíst, a pomůže jim s domácí přípravou k meditaci a vizualizaci. Někteří členové se například pustí do zkoumání toho či onoho aspektu Díla, který je zajímavá, nebo shromažďují informace o božstvech a na jejich základě pak vedou neformální schůzky.¹⁴¹

Jediný autor, který tvrdí, že i dřív čarodějnice byly samostatné, je Philip Carr-Gomm. Zmiňuje, že čarodějnice žily jako moudré osoby, ke kterým chodili lidé pro radu nebo pro léčivé byliny.¹⁴²

4.2.3. Rituální praxe čarodějnic

Gardner všechnu rituální praxi směřuje do covenu a jasně na několika místech říká, že rituály covenu popsat do podrobnosti nemůže.¹⁴³ Nemohl vědět, že po jeho smrti se část jeho *Knihy stínů* vydá a že v dnešní době bude gardneriánská *Knihy Stínů* dostupná komukoliv. Gardner zmiňuje pouze dvě osoby, o kterých si myslí, že by mohly vytvořit vlastní rituál, a tím je Aleister Crowley a autor *Knihy džunglí* Rudyard Kipling.¹⁴⁴ Gardner věří, že rituály, které jsou prováděny, byly ustanoveny a vymyšleny dávno před narozením Crowleyho a Kiplinga, konkrétně se k žádné historické epoše neváže.¹⁴⁵

Zajímavým bodem u Gardnerova popisu rituální praxe je nahota. Popisuje ji následovně:

Pokud se mne tedy někdo zeptá, proč říkám, že čarodějnice pracují nahé, mohu odpovědět pouze: „Protože to tak je.“ Ptáte-li se po důvodech, jednoduchá odpověď zní, že jim to příkazují jejich rituály, jiná zase, že jejich praktiky představují pozůstatky náboženství z doby kamenné a že se jednoduše drží původních zvyků. Své vysvětlení nabízí také církve, podle níž jsou čarodějnice z podstaty nemravné a prostopášné. Za nejlepší však považují vysvětlení podávané samotnými čarodějnicemi: „Protože jedině tak můžeme nabýt síly.“

Čarodějnice věří, že síla sídlí v jejich těle a že ji lze uvolnit rozličnými způsoby, z nichž za nejjednodušší můžeme označit tanec v kruhu, zpěv nebo výkřiky, které vyvolávají stav duševního vzrušení. Uvolnění síly vycházející z těla oblečení překáží.¹⁴⁶

---

¹⁴¹ Tamtéž, s. 108.

¹⁴² Carr-Gomm. *Magie druidů a wiccanů*. s. 16.

¹⁴³ Například: Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 22. Říká, že čarodějnice: „Chovají tajemství, pro ně posvátná, a jejich mlčenlivost má dobrý důvod. Souhlasily však, abych odhalil alespoň jeden rituál.“

¹⁴⁴ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 49.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 50.

¹⁴⁶ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 18.

Nahotu zmiňuje i Buckland, který doporučuje rituál sebezasvěcení i zasvěcení covenu provozovat nahý.¹⁴⁷ Většinu ostatních rituálů popisuje jako skupinové rituály, ve kterých participují tři lidé, mající různé role. Jedná se o Kněze, Kněžku a jednoho člena. Poznává, že samostatně praktikující čarodějnice má možnost provádět všechny rituály, avšak je nutné upravit jednotlivě kroky tak, aby smysl rituálu zůstal stejný.¹⁴⁸ Podobný názor má i Easonová, která tvrdí, že je vcelku jedno, jestli je rituál prováděn o samotě nebo v covenu. Čarodějnice by jen měla rituál přizpůsobit vlastní potřebě.¹⁴⁹

Tuto myšlenku sdílí i Cunningham, který sepsal *Knihu stínů*, obsahující různé rituály pro člověka zaměřeného na samostatnou praxi.¹⁵⁰ Kniha je plná praktických ukázek, jak mají vypadat rituály, velmi často i rituály skupinové. I přesto je kniha určena pro samostatné wiccany, kteří nemají přístup k informacím, jež se obvykle předávají v rámci covenu. Cunningham popisuje zjednodušené rituály, které lze provádět kdekoli, s minimální výbavou a samostatně.

Prováděl jsem už rituály s papírovým sáčkem soli (jaký dostanete v některých restauracích), malým papírovým pohárkem vody, dortovou svíčkou a normálním příborovým nožem. Pomocí soli a vody jsem vysvětil prostor. Pomocí nože jsem vytvořil malý kruh a zapálil jsem Bohyni a Bohu dortovou svíčku. Byl to uspokojivý a dostačující rituál, i když jsem nevykonal obřadnou koupel, měl jsem málo nástrojů a málo času na přípravu.¹⁵¹

4.2.4. Pojmenování Boha a Bohyně

S tématem rituální praxe se úzce pojí jména Boha a Bohyně, kterým čarodějnice během rituálu vzdává hold. Gardner jméno Bohyně nikde nezmiňuje, neboť říká, že ho prozradit ani nemůže, a proto ve své knize Bohyni nazývá písmenem B.¹⁵² O dvě strany později říká, že před iniciací nováčka se předčítá text: „Naslouchej slovům Velké Matky, nazývané také Artemis, Astarté, Dianna, Melusína, Afrodité a mnoha dalšími jmény.“¹⁵³

U moderních autorů tajné jméno Bohyně není známo. Buckland se přiklání k tomu, aby čarodějnice božstvo pojmenovala dle sebe, neboť religiozita je osobní věc, a proto se musí čarodějnice rozhodnout, jak chce bohy nazývat. Konkrétně hovoří o jménech bohů následovně:

---

¹⁴⁷ Buckland. *Velká kniha čarodějnictví a magie*. s. 61-64.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 253-254.

¹⁴⁹ Easonová. *Wicca a jak jí rozumět*. s. 65.

¹⁵⁰ Cunningham, Scott. *Knihu stínů*. Praha: Grada, 2011.

¹⁵¹ Cunningham. *Wicca*. s. 89.

¹⁵² Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 42.

¹⁵³ Tamtéž, s. 44.

Jaká jména používáte pro svá božstva, je vaše osobní věc... Každá tradice má své vlastní jméno. Ale jemné jsou jen nálepky. Jsou jen prostředkem identifikace. Měli byste tedy určit vy, jaké jméno vám nejlépe vyhovuje. Protože koneckonců náboženství je ve své podstatě ta nejosobnější věc (má-li mít pravý účel) – mělo by se tedy vztahovat k co nejosobnější rovině.

154

Cunningham tvrdí, že rituály čarodějnic přibližují k božstvu, a proto během rituálu může čarodějnice božstvo nazývat dle svého uvážení. Zmiňuje, že on osobně používá Bůh a Bohyně, nebo se jim může říkat Ti Bezejmenní.¹⁵⁵

Jiný pohled najdeme u Easonové a Carr-Gomma, kteří zastávají názor, aby o sobě čarodějnice mluvila jako o Bohyni. Dle Easonové to tak dělali již staří Egypťané, kteří věřili, že když o sobě bude člověk mluvit jako o bohu, posílí tím v sobě božskou sílu. Jinak souhlasí, aby výběr konkrétního jména byl na čarodějnici.¹⁵⁶ Carr-Gomm věří, že Bůh i Bohyně žijí uvnitř čarodějnice a jsou s ní propojeni.¹⁵⁷

4.2.5. Ženské postavení ve Wicce

Dominantní postavení žen ve Wicce může vypadat různě. Buď se jedná o skupinu, jakou je například Dianická Wicca, založena Ann Forfreedomovou, kde Kněžka musí být v každém rituálu a všechny členky jsou ženy.¹⁵⁸ Nebo se může jednat o upřednostňování Bohyně nad Bohem.¹⁵⁹

Dle Gardnera, měly ženy v době kamenné dominantní postavení v rituálu. Muži se dle něho jako lovci primárně soustředili na lov a získávání potravy. Naopak ženy byly zodpovědné za zabezpečení kmene a udržení zdraví jeho členů. Dle Gardnera se ženy také pomocí rituálů a magie podílely na zajištění úspěšného lovu pro muže.¹⁶⁰ Typický důraz na feminismus, který je s Wiccou spojován, se ovšem dostal do Wiccy později, a to v 70. letech 20. století. White zmiňuje, že pro mnoho feministek byla čarodějnice archetypem síly, nezávislosti, a byla v opozici s patriarchátem.¹⁶¹

---

¹⁵⁴ Buckland. *Velká kniha čarodějnictví a magie*. s. 27.

¹⁵⁵ Cunningham. *Keltská přírodní magie*. s. 20-21.

¹⁵⁶ Easonová. *Wicca a jak jí rozumět*. s. 83-85.

¹⁵⁷ Carr-Gomm. *Magie druidů a wiccanů*. s. 61.

¹⁵⁸ Buckland. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. s. 263.

¹⁵⁹ Nutno poznamenat, že konkrétně Dianická Wicca upřednostňuje Bohyni před Bohem, ovšem není to podmínkou pro ženskou skupinu.

¹⁶⁰ Gardner. *Moderní čarodějnictví*. s. 32.

¹⁶¹ White. *Wicca*. s. 57-58.

V současnosti je také kladen důraz na uctívání ženského i mužského božstva zároveň, díky dokonalému celku.

Buckland tvrdí, že příslušníci čarodějného kultu vyčítají křesťanství, že zvýhodňují mužské božstvo a vylučují ženskou stránku. Zároveň upozorňuje, že pokud by čarodějnictví mělo z důvodu napravení této nerovnosti upřednostňovat ženu, pak by nevyváženost zůstala stejná.¹⁶² Easonová zmiňuje, že Bohyně je u většiny wiccanských tradic na vyšší pozici, než je Bůh, ale nejdůležitější je jejich spojení.¹⁶³

K této problematice se vyjadřuje také Jakub Achrer.

Staré náboženství vnímá božskou sílu jako Jednu sílu, ve které ale můžeme zároveň vidět zřejmou dualitu, resp. polaritu. Božský princip totiž znamená energii, a energie je pohybem a změnou. Tam, kde je pohyb a změna, je také aktivní a pasivní princip, příliv a odliv. Proto pohlížíme na tvůrčí sílu jako na polaritu muže a ženy, Boha a Bohyně. Různé coveny (organizované skupiny čarodějnic o maximálním počtu třináct členů) a tradice kladou na Boha a Bohyni různý důraz, ale všichni společně věří, že pro celistvý obraz tvořivé síly je nezbytné vnímat oba její aspekty – jak mužský, tak ženský.¹⁶⁴

V této kapitole bylo ukázáno, jak se vnímání čarodějnice změnilo. Dříve byla čarodějnice vnímána jako praktikantka určitého covenu, ve kterém prováděla rituály. Nyní je čarodějnice vnímána jako nezávislá praktikantka, která nemusí náležet do covenu a rituální praxi může vykonávat sama.

---

¹⁶² Buckland. *Velká kniha čarodějnictví a magie*. s. 27.

¹⁶³ Easonová. *Wicca a jak jí rozumět*. s. 91.

¹⁶⁴ Achrer. *Wicca*. s. 14.

Závěr

Mým cílem bylo porovnat vnímání čarodějnice u zakladatele hnutí Wicca, Geralda B. Gardnera, a současných autorů, aby bylo možné ukázat, jak se vnímání čarodějnic změnilo v průběhu času, zejména v kontextu mnoha změn, kterými Wicca prošla. Za účelem dosažení tohoto cíle byla provedena komparace pěti autorů, kteří se v současnosti věnují Wicce. Tento srovnávací přístup umožnil analyzovat odlišnosti a podobnosti mezi Gardnerovým pohledem na čarodějnici a současnými autory, kteří se věnují Wicce.

V první kapitole této práce jsem prezentovala dějiny alternativní spirituality, které měly významný vliv na vznik hnutí Wicca. Bylo popsáno, jak Wiccu ovlivnil romantismus, který kladl důraz na propojení člověka s přírodou. Dále jsem zkoumala Helenu Petrovnu Blavatskou a Theosofickou společnost, která byla jednou z předzvěstí událostí, které se v 60. letech 20. století staly živnou půdou pro alternativní spiritualitu, jak popsal Ronald Hutton. Poté jsem podrobně popsala novopohanství a jeho snahu o obnovení pohanských tradic, do nichž se Wicca řadí.

V druhé kapitole jsem se zaměřila na život Geralda B. Gardnera. Podrobně jsem popsala, jak Gardnerův život ovlivnily různé faktory, jako například přírodní religiozita, vliv domorodých kmenů a různých osobností. Následující kapitola se zaměřila na hlavní aspekty hnutí Wicca. Byla zde prezentována rituální praxe, kosmologie, pojetí smrti a struktura covenu.

V poslední části práce jsem provedla komparaci pojetí čarodějnice mezi pěti moderními autory a Geraldem Gardnerem. Tato komparace ukázala, že původní uzavřené hnutí, které mělo přísná pravidla pro přijímání nových členů, se postupem času změnilo na otevřenější a přístupnější hnutí, které je dostupné pro každého, kdo se k němu chce připojit. Zároveň se změnilo i pojetí čarodějnice, které zastával Gardner v rámci svého covenu. Čarodějnice v této době nebyla samostatně praktikující. Gardner nepočítal s tím, že by čarodějnice mohly praktikovat čarodějnickví mimo coven. Nicméně s rozmachem Wiccy, které následovalo po vydání Gardnerovy knihy, se wiccanská tradice stala přístupnější i pro samostatné praktikanty Wiccy.

V dnešní době existují dva pohledy na čarodějnici. V moderní Wicce se klade důraz na samostatnost čarodějnic. Tento vývoj pravděpodobně ovlivnily dvě události. První bylo vydání *Knihy Stínu* manželky Farrarovými, která umožnila veřejnosti se seznámit s rituály Wiccy. Druhou událostí bylo vydání knih o Wicce Scottem Cunninghamem, který zpřístupnil Wiccu samostatně praktikujícím wiccanům. Díky těmto dvěma událostem se Wicca stala dostupnou pro nové adepty.

V komparaci čarodějnice bylo prokázáno, že v současné době je kladen důraz na individualitu praktikujících čarodějnic a na to, aby mohly provozovat Wiccu dle svých preferencí a bez nutnosti omezovat se na konkrétní skupinu. Čarodějnice má možnost se samostatně učit rituální praxi Wiccy, vytvořit si vlastní rituály, a dokonce i školit další členy bez nutnosti přistupovat k žádnému covenu. Bohy může pojmenovat tak, aby byly respektovány její osobní preference. V rámci moderní Wiccy si čarodějnice může přizpůsobit celou praxi vlastním potřebám.

Bibliografie

Primární literatura

- ACHRER, Jakub. *Wicca: první zasvěcení*. Praha: Volvox Globator, 2005. ISBN 80-7207-583-7.
- BUCKLAND, Raymond. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vydání druhé. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Euromedia, 2017. ISBN 978-80-7549-153-4.
- CARR-GOMM, Philip. *Magie druidů a wiccanů: druidcraft*. Olomouc: Fontána, 2008. ISBN 978-80-7336-426-7.
- CUNNINGHAM, Scott. *Keltská přírodní magie: Wicca*. Olomouc: Fontána, 2002. ISBN 80-7336-026-8.
- CUNNINGHAM, Scott. *Knih stínů*. Praha: Grada Publishig, 2011. ISBN 978-80-247-3369-2.
- CUNNINGHAM, Scott. *Wicca: magie, rituály, rady: pokročilé praktické instrukce pro samostatné poutníky na cestách Wiccy*. Olomouc: Fontána, 2007. ISBN 978-80-7336-400-7.
- EASONOVÁ, Cassandra. *Wicca a jak jí rozumět: úvod do umění čarovat*. Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-434-4.
- GARDNER, Gerald Brosseau. *Moderní čarodějnictví*. Praha: Grada, 2009. Brány poznání. ISBN 978-80-247-3218-3.
- GARDNER, Gerald. *The meaning of witchcraft*. Boston: Red Wheel Weiser Conari, 2004. ISBN 1-57863-309-5.

Sekundární literatura

- ADLER, Margot. *Drawing Down the Moon*. Boston: Beacon press, 1981. ISBN 0-8070-3237-9.
- COWAN, Douglas E. a David G. Bromley. *Sekty a nová náboženství*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6.
- DAWSON, Lorne L., (ed.) *Cults and New Religious Movements: A Reader*. Bodmin, Cornwall: Wiley-Blackwell, 2003. ISBN 978-1-405-10181-3.
- GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Západní esoterické tradice*. Praha: Grada, 2011. Mysterion. ISBN 978-80-247-3143-8.
- HANEGRAAFF, Wouter J.,. *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*. Leiden: Brill, 1996. ISBN 9-00410-696-0.

- HEELAS, Paul. *Spiritualities of Life: New Age Romanticism and Consumptive Capitalism*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2008. ISBN 978-1-405-13937-3.
- HOWARD, Michael. *Modern Wicca: A History from Gerald Gardner to the Present*. Woodbury, Minn.: Llewellyn Publications, 2009. ISBN 978-0-7387-1588-9.
- HUTTON, Ronald. *The Witch: A History of Fear, from Ancient Times to the Present*. Llandysul–Ceredigion–Wales: Yale University Press, 2017. ISBN 978-0-300-22904-2.
- HUTTON, Ronald. *Triumph of the Moon: A History of Modern Pagan Witchcraft*. Second edition. Oxford: Oxford University Press, 2001. ISBN 978-0-19-285449-0.
- KOSTIČOVÁ, Zuzana Marie. *Současná alternativní spiritualita: vznik, vývoj a základní rysy, skripta pro kurz „Náboženství v postmoderní společnosti“*. Praha: HTF, 2020.
- LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 80-210-1645-0.
- MURRAY, M. *Witch-Cult in Western Europe*. Oxford: Clarendon Press, 1921.
- SIMPSON, Jacqueline. „Margaret Murray: Who Believed Her, and Why?“. *Folklore* 105, 1994.
- VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. Praha: Beta Books, Alpha Publishing, 2007. ISBN 978-80-86851-64-8.
- WHITE, Ethan Doyle. *Wicca: History, Belief, and Community in Modern Pagan Witchcraft*. Eastbourne: Sussex Academy Press, 2016. ISBN 978-1-84519-755-1

Internetové zdroje

- DAVIS, Morgan. „From Man to Witch: Gerald Gardner 1946-1949“. www.geraldgardner.com [online] [cit 2023-03-12]. Dostupné z: <http://geraldgardner.com/Gardner46-49.PDF>.
- GERALD, Gardner. „The Gardnerian Book of Shadows“. *Internet Sacred Text Archive* [online]. Santa Cruz, USA, 1949 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.sacred-texts.com/index.htm>